

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 9. De pœnis vsurariorum, ex quibus inter cætera innotescit quam
gravis sit vsuræ malitia,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

ullam exigendi inter esse pro illis. Accedit quod alioqui si non posset ut mutuatarius obligetur ad solutionem mutui nihil accideret. Fieri enim aliquando potest, ut lucrum speratum ad quietem foret: quod si ab initio mutuator capiat, nihil restabit mutuatario obligato ad solutionem fortis, quod iniquissimum est.

91. **C**eterum in praxi non tantum curandum est, ut predicta omnia seruentur, sed etiam cauendum est sibi diligenter à scandalo, in istiusmodi lucri repetitione, Nam quamuis ea possit esse sine usura, aut iniustitia, plerumque tamen est cum aliqua illius specie, seu apparentia: vnde haec, ut scandalizetur possit: vel iudicantes recipientes usurarium, aut iniustum, vel existimantes sibi licitum esse ex mutuo lucrum facere, atque ex dictis, multa quae in praxi quotidiana occurrunt, resolui possunt. Ea trademus commodius in sequenti lib. 25. in tractatu de mutuo.

CAPVT IX.

De penis usurarium, ex quibus inter cetera innotescit, quam gravis sit usura malitia.

SUMMARIUM.

92. *Penae canonicae usurarius impositae in ueruntur tantum ob usuram manifestam.*
 93. *Cuius iudicis sit, crimen usurae punire.*
 94. *Quis censendus sit usurarius manifestus, penis canonici obnoxius.*
 95. *Quae sint talis pena.*
 96. *De eo quod usurarius manifestus non sit, peccandus in loco sacro, nec absoluentis a peccatis donec satisfecerit quantum potest.*
 97. *De eo, quod irritum sit usurarii manifesti testamentum.*
 98. *De excommunicationis pena constituta nonnullis qui fauorem exhibent usurariis in exercendis usuris.*
 99. *Duae ultime penas spectantes ad forum externum.*

92. **P**raeter penas iuris naturalis & diuini, quae sunt reatus aeterni supplicij (iuxta tradita in praecedenti cap. 4. de mortali malitia usurae) & obligatio ad restitutionem, de qua dictum est suo loco in praeced. lib. 10. tract. 4. cap. vlt. parte 5. aliae sunt iuris canonici impositae usurariis, non quidem omnibus, sed tantum manifestis, iuxta communem Doctorum sententiam, ex Angelo in verbo usura 2. §. 19. & Sylu. in 10tem verbo nono, quae est, 1. De quibus antequam dicamus, praemittenda est explicatio duplicis dubij, quorum prius est, An usurae crimen, seu penam usurario infligere, pertineat tantum ad Iudicem Ecclesiasticum, an etiam ad Iudicem laicum: posterius uero, quis dicatur usurarius manifestus, penis canonici obnoxius.

Explicatio dubij, An usuram punire, sit tantum Iudicis Ecclesiastici.

SECTIO I.

93. **A**tque de priori, duae sunt sententiae in quam utramque plures auctores citat Couar. lib. 3. resol. c. 3. v. a. in principio. Vna est, usuram esse simpliciter crimen Ecclesiasticum. Altera est crimen esse mixtum fori: & ita Iudicem secularem inter laicos, & Ecclesiasticum inter Clericos, posse de hoc crimine iudicare, quam sententiam ipse Couar. amplectitur. Ceterum non videtur dubitandum quin tam laici quam Clerici puniri possint pena Ecclesiastica. Nam in cap. 2. & in cap. Praeterea De iuris, laici usurarij à Iudicibus Ecclesiasticis puniuntur pena excommunicationis. Et certe quia ratione cuiusque peccati, quilibet Christianus Ecclesiasticum forum sortitur, ne Regibus quidem exceptis: ex cap. Noui De iudicis, manifestum est non tantum in Ecclesiasticis, sed etiam in laicis crimen hoc vindicari posse auctoritate Ecclesiastica. Nec etiam videtur negari posse quin à seculari Iudice crimen usurae vindicari valeat in iis qui pertinent ad ipsius forum. Nam usura perinde ac furtum prohibita est, non tantum iure supernaturali, sed etiam naturali, nec tantum iure canonico, sed etiam civili: neque ius canonicum vllibi eam referuauit Iudici Ecclesiastico.

Immo in cap. Post miserabilem De usuris, permittit Iudicibus saecularibus de ea cognoscere. Verum est tamen,

quod usuram punio speciali quadam ratione, magis quam furtum censeri potest ad fori Ecclesiasticum pertinere. Nam quia iure canonico nullae unquam permittuntur usurae iure civili uero aliquae sunt permittuntur, prout habitum est in cap. 4. ea de causa (cum Magistratus seculares conuenerunt censentur in eorum animaduersione) effectum est, ut Iudicis Ecclesiastici correptioni relinquerentur: adeoque ut illarum crimen Ecclesiasticum diceretur, sicut dicitur peritium, blasphemia, & quaedam alia. Est & alia causa cur dicatur crimen Ecclesiasticum; nempe quod licet dum de punitione agitur, & quaestio est facti, usura pertineat tam ad laicum quam ad Ecclesiasticum Iudicem; quando tamen quaestio est iuris, hoc est, quando inquiritur num contractus sit usurarius, proprie pertinet ad Iudicem Ecclesiasticum de ea cognoscere: vt ex Panorm. quibusdam aliis habet Syluest. Usura nono, in principio.

Explicatio alterius dubij, Quis censendus sit usurarius manifestus.

SECTIO II.

94. **D**e posteriori autem dubio dicendum est cum Angelo & Syluest. locis cit. Nauarr. in Enchir. cap. 17. num. 280. & Couar. in cit. cap. 3. num. 4. ubi alios commemorat) quod per usurarium manifestum intelligatur primo, is qui est notorius per euentiam facti, vt est is qui in conspectu populi usuras exercet tot id conspicientibus, vt nulla tergiversatione negari possit. Nec requiritur vt plures actus usurarios exerceat, vel vt quibuslibet petentibus tribuat (quod infinuare videntur Angelus & Syluest. dum aiunt debere esse in domo paratum mutare omnibus volentibus: ad eum modum quo meretrix in prostibulo parata est ad flagitium) sed sufficit vt vnus actus usurarium tali modo exercuerit, vt ex Panorm. habet loco cit. Nauarrus. Nec item requiritur, vt usurae exercuerit in mutuo formali & aperto, sed sufficit vt in mutuo virtuali, & palliato quale est tectum, contractu venditionis, quando merces ob dilatatam solutionem manifeste venduntur carius pretio eorum rigorofo ex Nauarr. loco citato, & Sylu. in sequenti quaest. 2.

Intelligatur secundo, per manifestum usurarium, quicumque de seipso tale crimen confessus est in iudicio, etiam si inquit loco citato Couar. simplex confessio sit, neque professus fuerit se manifestum usurarium esse. Item quicumque per sententiam iudicis ob tale crimen damnatus est. Namque & propria confessio, & iudicis pronuntiatio efficit notorium, quod vocatur iuris, & equiparatum notorio facti in cap. finali De cohabit. Cleric. & mulierum, & in cap. Cum olim De verb. signific.

Intelligatur tertio, per manifestum usurarium, (vt Angelus & Sylu. locis citatis habent ex glossa ad cap. Quamque De usuris in 6. verb. Manifesti) qui coram Sacerdote, & testibus, publice fatetur se usurarium, & usuras restitui mandat, libros rationum tradens. Sed, vt Couar. in cit. nu. 4. admonet ex communi sententia, id verum est tantum cum ex confessione crimen in plurium notitiam venerit. Ratioque esse potest, quod praeter notorium iudiciale, id est, per confessionem rei in iudicio, vel sententiam Iudicis; nullum aliud extraiudiciale ponatur in praecitatis capitulis, quam illud quod ad tam multos peruenit vt publicum sit, nec tergiversatione celari possit. Vnde ad in Couar. non referre, an confessio extra iudicium fiat coram Sacerdote, vel coram notario, dummodo facta fuerit ita palam ac publice, quod ad plurium aures, cognitionem, & scientiam peruenerit. Alij autem modi quibus innotescit usurae crimen, non faciunt usurarium manifestum, sufficienter ad penas de quibus acturi sumus incurrendas: vt locis cit. monent Angelus & Sylu. Itaque ad id de se, non sufficit quod usurarius crimen suum fateatur, extra iudicium etiam coram testibus; aut quod eiusdem criminis infamia labore; aut quod sint contra eum argumenta & indicia usurae admixta, & sic de reliquis. Talia tamen ad hoc sufficere possunt, vt per Ordinarium loci publicetur usurarius esse, vt iidem auctores addunt.

Decem pœna Canonica vs. variorum manifestorum.

SECTIO III.

95. **P**œntia à iure canonico vsurariis manifestis imposita sunt decem. Prima est, infamia, ex cap. Infames 3. quæst. 7. §. Porro: quæ etiam irrogatur iure ciuili per legem Improbum scœnus Cod. Ex quibus causis infamia irrogatur: eaque notatus Clericus vsurarius, ab obtinendo beneficio repellitur: ita tamen (de quo videri potest Ludouicus Molina de iust. & iure tom. 1. tit. 2. disput. 334. versu Clericus.) vt post peccatam penitentiam Episcopus possit ad eum ipsum effectum obtinendi beneficium Ecclesiasticum talem infamiam tollere. Non est vero Clericus vsurarius propter vsuram ipso iure depositus à beneficio, quod iam habebat, sed tantum est auctoritate sui Iudicis deponendus. De quibus plenius Couarr. in cit. cap. 3. num. 2. & 1.

Altera pœna vsurarii manifesti est, quod illius oblatio non sit recipienda in Ecclesia, & Sacerdos qui illam recipit reddere cogatur, & sit suspensus ab officio donec satisfecerit ad arbitrium sui Episcopi, ex cap. Quia in omnibus, De vsuris.

Tertia pœna est, quod vsurarius manifestus non sit sepeliendus in loco sacro, & is qui illum sepelierit, incurrat non tantum suspensionem ab officio ex cit. cap. Quia in omnibus, sed etiam incurrat excommunicationem ipso facto, si id scienter facere præsumat: à qua non possit absolui, donec satisfecerit ad arbitrium sui Episcopi, prout habetur in in Clement. 1. De sepulturis.

Quarta pœna est, quod manifesti vsurarii non sunt admittendi ad sacram altaris communionem, (non autem quod sint excommunicati, prout notat Syluest. vsura 9. quæst. 4. Pœna 2. & cum eo tenet Molina in sequenti versu) donec eo modo quo postea dicitur satisfecerint publice, iuxta constitutionem Concilii Lateran. in citato cap. Quia in omnibus, & in nouatam in Concilio Lugdunensi, quemadmodum refertur in cap. 1. De vsuris in 6.

96. Quinta pœna est, quæ statuitur in e. Quanquam De vsuris in 6. quod manifestus vsurarius nec ad sepulturam ecclesiasticam, nec ad confessionem sacramentalem admittendus sit, aut à peccatis absolueudus antequam vsuras, vt potest, restituerit, aut cautionem idoneam dederit de restituendo iis à quibus illas extorsit, si presentes sint; aut alioqui iis qui ipsi possint acquirere, vel tales desint, loci Ordinario, vel eius vices gerenti, vel rectori parochiæ in qua vsurarius ipse habitat idque coram fide dignis personis de ipsa parochia, aut coram aliquo Notario publico ex Ordinarii mandato: itaut exprimat in cautione veram debiti summam si sit manifesta: si minus, aliam moderandam arbitrio recipientis cautionem: qui si scienter minorem moderetur, quam verosimiliter credatur sufficere, ipse ad satisfactionem residui teneatur: Hæc constitutio.

Ad quorum pleniorum intelligentiam, notandum est primo, ex Sylu. vsura 9. quæst. 5. per cautionem idoneam intelligi pignora & fideiussores; quæ vsurarius dare non possit, sufficit vt iuret se non posse dare, ex Nauar. in Enchir. cap. 17. num. 279. Sique ex paupertate & inopia, nullomodo satisfacere, nec cautionem inuenire possit, satis est vt iuret, si aliquando peruenerit ad pinguiorem fortunam, se satisfacturum, ex Syluest. in seq. quæst. 18. qui addit ad vitandum scandalum, bonum esse vt id fiat de licentia Episcopi.

Notandum secundo, ex eodem Sylu. in cit. qu. 5. & Nauar. in seq. num. 281. per eos qui aliis acquirunt, intelligi liberos sub patris adhuc potestate constitutos, & legales seruos siue proprios, siue alienos bona fide possessos: non autem procuratores, vt addit ibid. Syluest. Admonens etiam, præter Episcopum nomine Ordinarii in præposita constitutione posse intelligi Decanum, Archipresbyterum, vel Abbatem iurisdictionem in spiritualibus habentem, vbi vsurarius degit. Item nomine Rectoris parochiæ, comprehendit tam Curatum loci in quo habitat cui vsurarius debet restituere, quam loci in quo habitat ipse vsurarius: itemque illum de ordine Mendicantium, qui est expostus ad audiendas confessiones: quia Iudex est sibi contentis per pri-

uilegium in corpore iuris clausum in Clement. Dudum De sepulturis. Immo ex Nauar. comprehenditur quilibet Confessarius habens legitimam potestatem audiendi confessionem eiusdem vsurarii.

Notandum tertio, ex Sylu. in cit. quæst. 18. quod Sacerdos qui absoluit aut sepelit vsurarium, antequam prædicto modo satisfaciatur, non tantum peccet, sed etiam teneatur ad restitutionem vsurari, si vsurarius noluerit eas restituere: ita tamen vt ad id non teneatur semper, sed quando ille, vel hæres illius restituisse, aut cautionem dedisset si absolutio vel sepultura denegata fuisset: quia tunc Sacerdos ipse dat efficacem causam talis detrimenti, non vero quando facta non fuisset restitutio, etiam si absolutionem, & sepulturam negasset: in quo proinde casu peccat quidem absolucendo vel sepeliendo, sed ad nullam restitutionem teneatur.

Notandum quarto, ex Sylu. in ead. quæst. 18. & Nauar. in præced. num. 280. si verosimiliter credatur, quod vsurarius manifestus nequeat prædicta seruare satisfaciendo, vel dando cautionem paratus sit tamen ad omnia: ipseque versetur in probabili mortis periculo, audiri possit in confessione, & contritus absolui à quolibet Sacerdote: qui quidem obtemperata facultate ab ipso, debet promissionem ipsius declarare Episcopo vt ipsum si conualuerit, aut hæres ipsius si moriatur, compellat ad restitutionem iuxta cap. Tu nos, De vsuris iuncto cap. finali De sepulturis.

Cum autem vsurarius fuerit occultus, eadem ratione procedendum est cum eo, ac cum cæteris, qui ad restitutionem obligantur ratione iniustæ acceptionis. De qua ratione Sylu. Restitutio. sexto qu. 1. Ea autem est, vt quando vsurarius occultus, est soluendo in totum, is statim soluat, debita quidem incerta, seu quorum creditorem ignorat, conferendo in pios vsus: certa autem restituendo iis à quibus accepit. Cum vero est soluendo in parte tantum: certa prius quam incerta restituat, & ex certis illa quæ sunt antiqiora. Quod si nihil penitus restituere possit, coquod nihil habeat absolutio non est ei neganda, dummodo proponat restituere quando poterit. Nec etiam neganda est, quando non dolose, sed aliquo bono fine, per aliquod non longum tempus (vt 15. dierum) valens restituere, differret restitutionem (quæ leges regulariter, vt inquit Syluest. minima non ponderant. Cuius is, cui restituendum est, interea notabiliter patitur. Atque in his addit Sylu. credendum est in penitentiali foro Penitenti pro se loquenti, adeout possit sine exactione cautionis, vel iuramenti absolui, nisi vehemens præsumptio esset, quod ea de causa, non satisfaciatur suæ obligationi tanta celeritate, quanta tenetur: vt si iam sapius spondidisset siue Confessori, siue alii, celerem restitutionem, nondum tamē fecerit illam. Quanquam posset in eo etiam casu tam efficaciter spondere, totque suæ firmæ voluntatis signa dare, vt ei sine cautione, vel iuramento credendum esset.

Iam si quis habeat quidem vnde restituat, sed sua distrahere non possit sine magna incommoditate: debet, si potest sine scandalo & infamia, petere per se aut per alium, sine fraude, aut coactione, remissionem aut dilationem à creditoribus, si certi sint: aut ab ipso Episcopo, vel Confessario si incerti sint creditores, nec cognosci possint, rationabilis ad sit remittendi, aut differendi causa, ex eodem Syluest. Restitutio. 7. quæst. 1. in fine. Obtemperata autem petitione, tutus erit, immo & non obtemperata, quando talis incommoditas esset cum priuatione necessariorum ad vitam, & proprii status conseruationem, iuxta ea quæ habita sunt lib. 10. cap. 19. quæst. 5.

Sexta pœna est, quod nemo debeat interesse manifestorum vsurariorum testamentis, nisi prædicto modo satisfecerint, ex cap. Quanquam, De vsuris in 6.

Septima pœna ex eodem c. est, quod testamentum vsurarii sit irritum ipso iure, nisi prædicto item modo satisfecerit. Vbi aduerte primo, quod de testamento vsurarii dicitur intelligendum esse quoque, per gl. Item vltimum ad cit. cap. Quanquam, de codicillo 3. & alia ipsius vltima voluntate: pro quo aliquot auctores Couarr. refert lib. 3. variarum resol. cap. 3. num. nono. Ratio vero est, quam habet Syluest. in verbo vsura 9. quæst. 7. quod talibus, nomen testamenti conueniat large, quodque facile esset alioqui eludere prædictam constitutionem. Excipit autem ibidem Syluest. legata ad pias causas, facta ab vsurario manifesto, cui e vice di-

penitens,

Pœnitens, datis contritionis signis. Quod enim talis, ad nimiam suam subsidium sine alterius præiudicio facit, non est censendum lege canonica improbatum. Excipit etiam donationem inter viuos, factam actu distincto à testamento, nisi esset de media, aut maiori bonorum parte, quæ censeretur facta in fraudem.

Aduerit 2. ex eodem Sylu. in seq. quest. 9. hanc pœnam non habere locum, quando est quidem mutuo datum ad vsuram, sed nihil receptum: habere vero locum: etiam si dictus vsurarius quicquid exigitur ab eo in prædicto cap. Quanquam, voluerit præstare, sed non potuerit morte præuentus, prout idem in quest. 14. atque alij quos Conarr. refert loco citato, annotant. Immo etiam si iusserit satisfieri, & hæres post mortem ipsius idoneam cautionem dederint, vt idem Syluester notat quæst. 10. talis pœna locum adhuc habet; non tantum quoad testamentum, quod factum fuerit post vsuras acceptas: sed etiam quoad factum ante illas; si testator mortitur manifestus vsurarius (ex eodem in quæst. 11.) non item si primo fuerit manifestus vsurarius, & deinde egerit pœnitentiam, modo supradicto: quantumcumque postea fiat vsurarius occultus, vt idem etiam habet in sequ. quest. 13. Hæc omnia approbans Lud. Molina in memorata disput. 334 post medium, præmittit notatum dignum: nempe validum esse testamentum illius vsurarij qui ante mortem non erat notorius, etiam si post mortem sufficiens probetur ipsum exercuisse vsuras, eaque de causa ipse damnetur, & hæres ipsius præcipiantur restituere, si que erimen fiat notorium. Ratio est: quia cum testamentum confirmetur morte testatoris, si hæc ante mortem nec mortis tempore impedimentum habuit, nec testamentum ipsius validum effect, manet sane post mortem validum.

98. Octaua pœna habetur ex cap. 1. De vsuris in 6. vbi statuitur, vt nec collegium, nec vniuersitas, nec quæcumq; singularis personæ, cuiuscumq; status sint, vel conditionis; alienigenis & quibuscumq; non oriundis ex eadem repub. qui publice exercent aut exercere volunt vsuras, permittant domos conducere, aut conductas habere vel alias habitare in suis terris, sed intra tres menses expellant eos; in posterum nunquam admittant. Alioquin contrarium facientes Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, ipso facto sint suspensæ: ceteri vero Ecclesiastici inferiores sint excommunicati, & collegium, vel vniuersitas, ipso facto interdicitur. Sique animo indurato per mensem interdictum sustinerint, ipsorum quoque terræ subiacent eidem Ecclesiastico interdicto, quousque vsurarios eiciant. De laicis autem præcipitur ibidem, vt ipsi ab Ordinariis suis omni cessante privilegio, compellantur per censuram Ecclesiasticam. Vnde non sunt ipso facto excommunicati per eam constitutionem: sicut sunt illi de quibus sancitum est in Clement. De vsuris: vt communicates, earum potestates, Iudices aut quicumque alij Officiales, qui condiderint, scripserint vel dictauerint statuta quibus vsuræ permittantur, aut solui compellantur, vel repeti prohibeantur postquam fuerint solutæ: sint eo ipso excommunicati: similique pœnæ subiacent, qui scienter iudicare præsumpserint vt vsuræ soluantur, aut vt non restituantur quando repetuntur, postquam solutæ sunt. Itemque vt nisi prædicta statuta intra tres menses ab iis deleantur, qui ea delere possunt, sint eo ipso excommunicati: atque vt ij qui vel ea, vel similem consuetudinem seruauerint, eandem pœnam incurrant.

99. Nona pœna est: vt vsurarius manifestus repetere non possit in foro exteriori vsuras quas alius ab ipso iniuste extorserit, nisi prius quas ipse extorserit, restituat, ex cap. Quia frustra, & ex cap. Michael, De vsuris. Quod tamen fallit in Clerico, vel procuratore repetente vsuras à se solutas nomine Ecclesiæ: auditur enim sic repetens, quantumuis & ipse sit vsurarius. Id quod notat ex Panor. Sylu. Vsuræ, 9. quæst. 4. versu Nona pœna.

Decima pœna est: vt quamuis vsurarius cedat omnibus bonis, eius tamen necessitati nõ subueniatur beneficio talis cessionis: quæ tantum instituta est in commodum illorum qui debita contraxerunt bona fide: de quorum numero vsurarius censeri non potest. Hanc ibidem consequenter habet Sylu. cum Angelo Vsuræ 2. §. 16. ex glossa ad cap. Cum tu, De vsuris, verbo in facultatibus. Admonet vltimus Syluester in

sine eiusdem quæstionis ex communi Doctorum sententia, vsurarium, quia restituere tenetur ad modum raptorum; debet restituere non modo acceptum, sed etiam fructus omnes ex eo perceptos, aut qui percipi potuerunt à vero domino. Cæterum quando agitur in foro externo de vsura, quam aliquis commisisse præsumitur, per censuram cogi debet exhibere libros suarum rationum, vt res melius cognoscatur, ex Clement. vnica De vsuris, §. Cæterum.

CAPVT X.

De petentibus mutuum ad vsuram, An redderet in eos ius vsuræ malitia.

SVMMARIVM.

- 100. Diuersa sunt, aliter inducere in peccatum, & vi peccato a terius.
- 101. Accipere mutuum sub vsura non est de se peccatum: est autem inducere aliter ad taliter dandum.
- 102. Non tantum cum necessitate, sed etiam cum commoditate rationabiliter exposita, potest absolute mutuum ab eo qui existimatur non daturus, nisi sub vsura.
- 103. Sine necessitate, aut alia rationabili causa prædictam petitionem facere, peccatum est.
- 104. Non est in extrema necessitate aliter subuenire, si daretur potest subueniat, saltem mutuum dando sub vsuris.
- 105. Duo modi quibus intelligi potest, & secundum quem conscribi debeat verum.
- 106. Modus secundum quem negari debet esse verum.
- 107. Vt petere, sic & soluere vsuræ peccatum est, si rationabili causa non excuset.

DE petentibus mutuum ad vsuram, vnica difficultas occurrit: An ipsi peccent sic petendo. Ad cuius explanationem prænotandum est: aliud esse inducere aliquem ad peccatum & aliud vt peccato alterius. Nam inducere ad peccatum, est cooperari peccato, quod intrinsece malum est, nec licere potest, etiam si quis ad peccandum paratus sit cum per id saltem ostendatur approbari, ac placere peccatum. Vt vero peccato alterius, est peccatum quod alius facere decreuit, ordinare ad aliquod bonum: quod quidem licitum est: cum vtens peccato alterius, non cooperetur peccato, sed præsupponat peccatum esse: sicut & vniuscuiusque rei vsus, præsupponit ipsam existere. Atque hoc ita constituto, difficultas proposita explicatur ad nostrum institutum accommodatè, sequentibus propositionibus.

Prima est: Accipere mutuum sub vsuris non esse de se peccatum. Hanc Caiet. in verbo Vsuræ, cap. penult. probat; quia id non est aliud, quàm agere mutuum: id est, ad mutuum actiue concurrere, & pati vsuram, id est, passiuè ad vsuram concurrere, quorum neutrum de se malum est. Quanquam potest esse circumstantia illicitum reddi; vt si quis ea via ad alienum contrahat in præiudicium vxoris, filiorum, aut priorum creditorum; tunc enim delinqueret, etiam mortaliter, vt iuxta tradita per Sotum in 6. De iust. l. art. 5. habet Nauar. in Enchir. cap. 17. num. 263.

Secunda propositio est: Petere mutuum sub vsuris inducendo mutuantem, peccatum est mortale. Probatur; quia tenetur quilibet ex charitate peccatum à proximo remouere, Ergo contra charitatem grauius peccat, qui non tantum non remouet, sed proximum ipsum ad peccandum inducit: præsertim cum id sit peccato ipsius cooperari, in illudque consentire: atque adeo pariter peccare, iuxta D. Paulum ad Romanos cap. 1. in fine. Ita aliis citatis habet Nauar. in præced. num. 262. Id quæ latius notum est ex iis quæ latius de scandalo disputari solent. Vide dicta in præced. lib. 14. c. 4.

Tertia propositio est: qui mediocriter pecunia indiget, aut ad notabile lucrum faciendum ex sua industria, aut ad vitam negotiatione sustentandam, aut ad aliam necessitatem, vel penuriam qua premitur, subleuandam; nec facile potest illam aliunde habere, etiam si nequeat mutuum sub vsuris petere modo antedicto; potest tamen petere simpliciter, quantumuis intelligat, eum à quo petit, responsum, se nõ aliter daturum, quam sub vsuris. Probatur quia quod sic petitur bonum est, puta mutuum: sique inde sequatur malum